

H A N D

A MAGÁNGAZDASÁGI SZEREPLŐK A NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSBEN

Kérdések a magángazdasági résztvevők szerepéről a nemzetközi fejlesztésben

a HAND Szövetség szakpolitikai ismertetője

MIÉRT FONTOS A MAGÁNGAZDASÁG SZEREPE A FEJLESZTÉSBEN?

Több nemzetközi egyezmény, mint pl. a Busan High Level Forum záródokumentuma, az Európai Unió „Agenda for Change” elnevezésű programja és az Európai Bizottság „Magánszektor a fejlesztésben” című kommunikációja is kihangsúlyozta a nemzetközi fejlesztésben résztvevő szereplők kibővítésének szükségességét. Ezért a nemzetközi fejlesztés retorikájában egyre gyakrabban jelenik meg a privát szektor szerepvállalásának erősítése, mely képes lenne pénzügyi finanszírozó szerepe által elősegíteni a megfelelő üzleti környezet kialakulását a fejlődő gazdaságokban. A magángazdasági szektor fejlesztésben betöltött szerepének azonban két külön értelmezése lehetséges.

MILYEN MÓDON ÉRTELMEZHETJÜK A MAGÁNSZFÉRA SZEREPÉT?

Az első értelmezés szerint a fejlődő országok magángazdasági szektorának fejlesztését jelenti, a második szerint pedig a donorországokból származó és nemzetközi magángazdasági szereplők szerepvállalásának erősítését a fejlesztésben. Az első értelmezés esetében a folyamat a fejlődő gazdaságok kormányainak biztosít támogatást, annak érdekében, hogy a befektetések és a termelékenység növekedése által egy olyan gazdasági átalakulás menjen végbe, mely hozzájárul az üzleti szektor növekedéséhez és ezáltal a munkahelyteremtéshez.

A második értelmezés alatt viszont a nemzetközi üzleti szféra donor szerepének kialakítását és erősítését értjük, amit azonban szintén többféleképpen is értelmezhetünk.

Egyrészt jelentheti azt, hogy a donor országok a magángazdasági szektorral való együttműködés mellett elköteleződve töreksenek arra, hogy a közös üzleti és befektetési projektek a fejlesztési célkitűzések mentén valósuljanak meg.

A másik értelmezés szerint viszont a hivatalos fejlesztési támogatást (Official Development Assistance - ODA) a pénzügyi keretrendszer által teremtett lehetőségek mentén a donor országok saját magánszektorkuk finanszírozására használják fel.

MIK A KOMPROMISSZUMOK?

A nemzetközi magángazdasági szereplők közpénzen keresztül történő

támogatása nyilvánvaló hatást gyakorol a munkahelyteremtésre, a termelékenység növelésére valamint a szükséges technológiai transzfer elősegítésére. Azonban fontos jobban megérteni az ezzel járó kompromisszumokat és negatív hatásokat is, melyek leginkább a szakpolitikai inkoherencia eseteiben, a külgazdasági törekvések és nemzetközi segélyezés mechanizmusai közötti ellentmondásokban, valamint a segélyek felszabadítására tett kötelezettségvállalások nem teljesítése terén nyilvánulnak meg. Például néhány donor ország szakpolitikájában egyértelműen megjelenik az igény, hogy a fejlesztési pénzek az ország saját magánszektorának versenyképességének támogatását is szolgálják.

A magánszektor részéről is jelen van azon igény, hogy együttműködjön a fejlesztésben résztvevő más szereplőkkel. Fontos lenne azonban, hogy ez az igény túlmutasson a fejlődő piacok megcélzására tett kísérleteken és a magánszektor szakpolitikai kérdésekben való korlátozott részvételén, és inkább az üzleti szféra donor szerepvállalására helyezze a hangsúlyt. Ilyen módon csökkenthető a kockázati faktorok kialakulása ugyanakkor lehetővé válik a versenyképesség erősítése annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők részt tudjanak venni a feltörekvő gazdaságok - mint Kína, India vagy Brazília - fejlesztésben való szerepvállalása miatt kialakult versenyben.

Fontos tehát egy olyan szabályrendszer kialakítása, mely meghatározza a magánszektor fejlesztési folyamatokban való szerepét, és emellett az ilyen esetekben használatos finanszírozási formákat annak érdekében, hogy ezek minden tekintetben megfeleljenek a segélyhatékonyság normarendszerének és egyben hozzájáruljanak a fenntartható gazdasági fejlődéshez is.

HOGYAN TEHETŐ ÁTLÁTHATÓBBÁ A FOLYAMAT?

Például az infrastruktúrafejlesztés és a mezőgazdaság fejlesztés területén tapasztalt nagy finanszírozási igények, valamint a csökkenő ODA-hozzájárulások miatt növekvő érdeklődés mutatkozik a fejlesztési projektek magánfinanszírozása iránt. Ezek azonban több – az átláthatóságra és hatékonyságra vonatkozó – kérdést is felvetnek a

H A N D

A MAGÁNGAZDASÁGI SZEREPLŐK A NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSBEN

Kérdések a magángazdasági résztvevők szerepéről a nemzetközi fejlesztésben

a HAND Szövetség szakpolitikai ismertetője

kizárólagosan donor kormányok pénzből finanszírozott magánszektor befektetéseivel kapcsolatban.

A folyamat jobb megértése érdekében szükséges tehát:

- A nyílt és befogadó üzleti folyamatok, valamint a szubvencionált üzleti tevékenységek által a fejlődő országokra gyakorolt hatások közötti különbségek megértése
- A fejlesztési tevékenység által elért hatások mérésére kialakítandó szabványok használata és rendszeres elemző mechanizmusok működtetése
- A termelőipar fejlesztési célkitűzésekre gyakorolt kölcsönhatásának elemzése
- A donor országok FDI-nak (közvetlen külföldi tőkebeáramlás) összekapcsolása a partnerországok ipar-politikájának célkitűzéseivel
- A nemzetközi befektetési és a helyi magánszektor fejlesztési célkitűzéseinek összekapcsolása

LEHET-E PARTNERSÉG A CIVIL ÉS A MAGÁNGAZDASÁGI SZEREPLŐK KÖZÖTT?

Ahogy korábban bemutattuk, egyre fontosabb a magángazdasági résztvevők szerepe a fejlesztési partnerségben ezért fontos a szektorok közötti partnerség kialakítása. A magánszektor potenciális partnere lehet a kormányzat és a civil társadalom számára a fejlesztési együttműködési kezdeményezésekben. A nemzetközi fejlesztéssel foglalkozó civil szervezetek számára fontos a fejlesztési politikák más szakpolitikákkal való koherenciája, mint például a külgazdasági és exportösztönző törekvések és a fejlesztéspolitika közötti összhang megteremtése, valamint a kormányzati tevékenységek átláthatóságának biztosítása. A civil szervezetek széleskörű helyismerete, a helyi kedvezményezett lakossággal való tartós együttműködése és azon képessége, hogy magába foglalja a marginalizált társadalmi rétegeket úgy, mint a nőket, gyermekeket – gyakran komparatív előnyt és értéket képvisel a fejlesztési tevékenységben. Mindezen aspektusai előmozdítják a kereslet-vezérelt, helyi tulajdonú fejlesztési kezdeményezéseket.

MILYEN ÉRDEKEK FÜZHETIK ÖSSZE A KÉT SZEKTORT?

Mind a magángazdasági szektor, mind pedig a civil társadalom közös érdeke egy világos, következetes és koherens politikai és szabályozási keretrendszer kialakítása. Egy ilyen rendszer lehetővé teszi, hogy mindkét résztvevő a gyakran különböző, de potenciálisan egymást kiegészítő szerepe ellenére egymás komparatív előnyeit kihasználva vegyenek részt a fejlesztési folyamatokban. Ebből a szempontból az elszámoltatható és átlátható kormányzati szabványok kialakítása közös érdeként fűzi össze a két szektort.

MIK A KIHÍVÁSOK?

A magángazdasági résztvevők és a fejlesztéspolitika alakítói gyakran nagyon különböző szempontok szerint közelítik meg a fejlesztés tematikáját. Ezeknek a szerepvállalóknak szükségszerűen meg kell ismerniük egymás szempontrendszerét, nyelvezetét, valamint a viszonylagos kiindulópontokat és végcélokat mielőtt közös alapokat és megközelítéseket alakítanának ki.

MI A HAND SZÖVETSÉG ÜZETENE?

A HAND Szövetség fontosnak tartja és bátorítja mindkét oldal résztvevőit, hogy az együttműködés előkészítésében tartsák szem előtt a következő gondolatokat:

- A civil szervezetek elismert szereplői a fejlesztésnek, úgy is mint a szektor tevékenységének megfigyelői, akik ajánlásaikkal hangsúlyozzák a felelős befektetések és külgazdasági tevékenységek fenntartható és méltányos növekedést támogató jótékony hatásait. Egyre több olyan kezdeményezés van, melynek célja a vállalatok aktív társadalmi felelősségvállalása (CSR), vagy széleskörű normák szabványosítása és az ellenőrző rendszerek kialakítása.
- A magánszektorban ugyan úgy, mint a civil társadalom számára szükséges egy olyan szakmapolitikai szabályzó környezet létrehozása mely lehetővé teszi, hogy független és önálló fejlesztési szereplőkként vegyenek részt a fejlesztési folyamatokban. Egy ilyen

H A N D

A MAGÁNGAZDASÁGI SZEREPLŐK A NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSBEN

Kérdések a magángazdasági résztvevők szerepéről a nemzetközi fejlesztésben

a HAND Szövetség szakpolitikai ismertetője

szakmapolitikai szabály- és keretrendszer – összhangban a nemzetközi emberi jogi normákkal és szabványokkal – elősegíti a civil és magánszektor közötti partnerségi viszony kialakítását. Ezért tehát fontos, hogy a nemzetközi ember jogi egyezményeket alapul véve teremtsünk összhangot a fejlesztéspolitika valamint a civil és magánszektorra vonatkozó szabályrendszer között, ezzel is maximalizálva a fejlesztéshez való hozzájárulásukat.

- A civil, állami és magánszféra közötti háromoldalú partnerség magába foglalja a civil szervezetek kapcsolatépítő szerepét és a magángazdasági szereplők technikai tudását, hogy összhangban a helyi közösségek fejlesztési realitásaival járuljanak hozzá a társadalmi és gazdasági fejlődéshez.

VAN-E MAGYARORSZÁGON PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS?

A Magyar Külgazdasági Hivatal (HITA) a Külgazdasági és Külügyminisztérium, az EXIM-bank és a Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség (HAND) közösen létrehozták a Hungarian Development Platform elnevezésű kötetlen és önkéntes fejlesztési platformot melynek célja, hogy a résztvevő intézmények és szervezetek képviselői között kialakuljon egy dialógus a nemzetközi fejlesztésben való közös szerepvállalással kapcsolatban.

AJÁNLÓ

Akit a téma bővebben érdekel ezeken a linkeken talál ismertető anyagokat a magángazdasági szereplők fejlesztési szerepvállalásról általánosságban, illetve a különböző részterületekkel kapcsolatban:

<http://concordeurope.org/>

<http://ecdpm.org/topics/business-development/>

<http://www.oecd.org/investment/psd/>

<http://www.hita.hu/en/Default.aspx>

A témával kapcsolatos további kérdések esetén kérjük keresse a Szövetség szakpolitikai munkatársát:

Rohonyi Péter peter.rohonyi@hand.org.hu

+36-70-42-63-597

A kiadvány megjelenését az Európai Unió és Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatta. Annak tartalmáért egyedül a szerzők tartoznak felelősséggel, az Európai Bizottság semmilyen tekintetben nem vonható felelősségre a dokumentumban foglalt információk bármilyen módon történő felhasználása esetén.

